



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE SACRAMENTO|| POENITENTIAE.|| QVATVOR LIBRIS COM-||REHNSA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

Cap. I. Status controuersiæ explicatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54092](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54092)



LIBER QVARTVS DE POENITENTIA:

In quo de Satisfactione agitur.

RESTAT SATISFACTIO, QV
 tertia est Pœnitentiæ pars, de qua breuiter differemus, tum quod hæc disputatio ferè pertineat ad locum de Iustificatione, quem tomo 3. reseruamus; tum quod Aduersarij Catholicorum disputationibus eruditi, aut committati, multa iam cōcedant, quod attinet ad Satisfactionem, de quibus acerrimè antea dimicabant.

Porro vniuersa hæc disputatio tribus partibus continetur. PRIMVM enim explicandus est controuersie status. DEINDE quoniam statu controuersie explicato, quing. existent questiones; tractandæ erunt singule seorsim. POSTREMO dissoluenda erunt argumenta, quæ ab Aduersariis adferuntur.

CAPVT PRIMVM.

Status controuersie explicatur.

VT igitur controuersia de Satisfactione intelligatur, animaduertendum est. SATISFACTIO NE
 nihil esse aliud nisi actionem, qua is qui alterum læsit, tantum facit, quantum satis est ad iniuriam compensandam; siue quantum is, qui læsus est, iustè exigit.

Ex

Ex quo sequitur, vt non sit idem Restitutio, quod Satisfactio. Restituere enim, est cessare ab iniuria, non iniuriam factam resarcire: nam qui rem alienam inuito domino retinet, tamdiu facit iniuriam, donec rem illam non reddat. AD HÆC Restitutio respicit damnum re ipsa illatum: Satisfactio personam iniuria affectam, etiamsi illa damnum nullum acceperit. Quocirca Deo nihil restitui potest, cum ipse damnū nullum patiatur: potest tamen eidem satisfieri, cum iniuria à nobis afficitur. ITAQUE Restitutio in rebus, Satisfactio in actionibus versatur: & restaurat Iustitiam Restitutio quoad æqualitatem rerum, vt cum ea, quæ furto ablata sunt, redduntur: restaurat Satisfactio Iustitiam quoad æqualitatem actionū, vt cum is qui alium contumelia affecerat, ab eo veniam petit.

Quemadmodum autem Iustitia, quæ in actionibus versatur, duplex est: ita duplex etiam est Satisfactio. ALIA Iustitia est, quæ versatur in absoluta, & perfecta æqualitate; vt cum tantum honoris vnus alteri tribuit, quantum eius dignitas absolute exigit. ALIA est Iustitia, quæ non consistit in perfecta, & absoluta æqualitate, sed in æqualitate imperfecta, quæ ex pacto, aut donatione, vel acceptatione alterius pendet; veluti cum quis eum honorem principi defert, quem is sibi deferri lege mandauit, licet is honor inferior sit Principis dignitate.

Ita Satisfactio ALIQUANDO fit ad absolutam, & perfectam æqualitatem; vt cum actio contumeliosa inter duos homines æquales recompensatur per aliam contrariam, tantum habentem honoris, quantum alia habuerat contumeliæ. ALIQUANDO autem fit ad æqualitatem imperfectam; vt cum is, qui pertulit iacturam decem millium aureorum, satisfieri sibi patitur cessione omnium bonorum, licet ea bona ad summam tot millium non perueniant.

IAM igitur inter omnes conuenit, inter Deum & homines non posse esse Iustitiam illam perfectam, & absolutam: proinde nec Satisfactionem. Quidquid enim sumus, Dei sumus; quidquid habemus, à Deo habemus; cum in eum peccamus, infinitum bonum, quod in nobis est, lædimus; quidquid autem nos habemus, & sumus, exiguum est, ac finitum. Quare

Yyyyy 3

nisi

nisi aliqua acceptatio aut donatio intercedat, nemo potest illi pro peccatis in eum admissis satisfacere: neque de hac re vlla controuersia esse potest, cùm etiam ethnici Philosophi intellexerint, & scripserint, Deo non posse ab hominibus paria reddi. Tota igitur controuersia est, Vtrum saltem imperfecta illa Satisfactio, quæ acceptatione, & donatione eius nititur, locum habeat in Sacramento Pœnitentiæ.

R v r s v s animaduertendum est, Satisfactione compensandam esse inæqualitatem, quæ nõ solum iustitiæ, sed etiam amicitia contraria est, vt S. Thomas rectè docet in 4. dist. 15. quæst. 1. art. 3. quemadmodum enim qui alterum lædit, iustitiam simul, & amicitiam violat: ita qui satisfacit, & iustitiam & amicitiam restaurare, ac redintegrare debet. Et quauis vna actione possit aliquando iustitiæ simul, & amicitia satisfieri, tamen sæpè contingit, & vna actio solam iustitiam, aut solam amicitiam restauret.

Si quis à Iudice comprehensus, tantum poenæ subire cogatur inuitus, quantum ipse iniuriæ in alium intulit, satisfieri sine dubio supplicio illo iustitiæ, nec tamen inter eos amicitia reformabitur, quæ inter inuitos esse non potest. Contra autem, si quis ita grauiter aliquem læserit, vt non possit, nisi longo tempore, iniuriam compensare: is quidem poterit humili prece continuò veniam petere, atque in gratiam eius redire quem læserat; deinde tamen suo tempore pro iniuria inegrè satisfacere tenebitur.

I A M igitur cùm homines peccant in Deum, amicitiam simul, & iustitiam violant, vt notum est. Ac pro amicitia quidem reformanda, non potest homo Deo satisfacere: nam, vt supra diximus, satisfactio hominis erga Deum, acceptatione ipsius Dei necessariò indiget: acceptatio autè amicitiam præsupponit. Et præterea vt satisfactio sit aliquo modo adæqualitatem, oportet, vt sicut offensio habuit infinitatem quædam ex parte obiecti: sic habeat satisfactio infinitatem aliquam ex parte principij satisfaciens; proinde requiritur, vt opera satisfactoria fiant à Spiritu Dei hominem inhabitante, siue ab ipso homine vt membro C H R I S T I, ac filio Dei iam per gratiam, & charitatem effecto. Non igitur fieri potest, vt pro instauranda amicitia cū Deo, homines satisfaciatur

& hoc est quod Theologi communiter docent, Satisfactionem non offerri Deo, neque exigi ab hominibus pro culpa: gratis enim nos à culpa iustificat Deus, gratis amicitiam suam nobis restituit.

Quod si veteres Patres interdum actionibus humanis tribuere id videntur, ut Deum ex inimico amicum reddant, atque ad eum pro expianda culpa satisfaciunt: interpretandi sunt de Satisfactione ex congruo non ex condigno, ut libro superiore diximus, de vi, & merito Contritionis.

Docet quidem Ruardus TAPPERS, insignis Theologus, in explicatione art. 6. Louaniensium, posse hominem satisfacere Deo pro culpa, & pœna æterna, per actus quosdam, qui ordine naturæ sequantur gratiæ gratum facientis infusionem, & præcedant remissionem peccatorum; & in eadem sententiam citat sanctum Thomam in 4. dist. 15. quæst. 1. art. 2. sed neque necesse est nunc de his subtilitatibus disputare, neque certò constat, an sanctus Thomas id voluerit: satis nobis est hoc loco, Doctores omnes in eo convenire, ut non possit ullus ante gratiam gratum facientem adeptam, Deo satisfacere: in quo ne Hæretici quidem nobis aduersantur.

Quod etiam Andreas VEGA, lib. 13. in Concil. Tridentin. cap. 36. contendit satisfieri pro culpa: non repugnat iis, quæ diximus. Neque enim vult ille, satisfieri posse pro culpa, quatenus ea inducit inimicitiam cum Deo, sed solùm quatenus eam sequitur reatus pœnæ: quare quæstio solùm est de nomine.

RESTAT igitur controuersia solùm de Satisfactione, qua iustitiæ restauretur æqualitas: restituta siquidem amicitia per gratuitam Dei misericordiam, & per redemptionem, quæ est in CHRISTO IESU. Possent quidem Deus vniuersum pœnæ debitum semper condonare, ut certum est eum facere cùm primùm per Baptismum nos in filios recipit, vel cùm martirium pro nomine eius subimus: sed potest etiam id velle, ut cùm peccamus post Baptismum, amicitia quidem gratis pœnitentibus, & confitentibus peccata sua, restituatur; sed maneat tamen debitum luendæ pœnæ, quo iustitiæ satisfiat. Quæstio igitur est, An velit Deus, ut peccantibus post Baptismum, remissa culpa, remaneat debitum luendæ pœnæ, an

Yyyy 4

non:

non: atque hoc est PRIMVM, in quo Catholici ab Hæreticis dissident.

Quod si probatum fuerit, ut paulò pòst, Domino benè iuante fiet, remissa culpa non semper remitti debitum pœnæ: exister alia Quæstio. An debitum illud pœnæ, post culpæ remissionem manens, possit per opera bona redimi. Nam (ut rectè explicat Cardin. Caietanus, in tractatu de Contritione, quæst. 4.) pœna illa, quæ luenda restat post culpæ remissionem, est illa ipsa pœna sensus, quam in Gehenna pati debuisset peccator, remota solùm æternitate. Tria enim completur pœna Gehennæ: pœnam damni, pœnam sensus, & vtriusque pœnæ æternitatem: quorum PRIMVM respondet auersioni à Deo, SECUNDVM, conuersioni in ordinatæ ad creaturas. TERTIVM, inimicitia cum sempiterno, & infinito Rege. Ex his autem tribus malis, quæ sunt in Gehenna; à primo & tertio liberantur continuò, qui ad amicitiam Dei, & eius gratiam redeunt: solum autem remanet malum illud secundum, debitum videlicet pœnæ sensus, ad tempus luendæ.

Et quoniam posset Deus velle, ut ea pœna necessariò laeretur post hanc vitam, posse etiam admittere redemptionem eius pœnæ per opera laboriosa huius vitæ; & quid se ipsa Deus velit, non conuenit nobis cum Aduersariis: propterea nascitur SECUNDA Quæstio, An satisfacere possint homines, pro expiando reatu illius pœnæ, qui interdum remanet post remissionem culpæ.

Postquàm autem demonstratum fuerit, posse pœnam illam temporalem futuræ vitæ, quæ propriè debetur peccato, per opera laboriosa huius vitæ redimi: nascetur quæstio TERTIA, An opera laboriosa, quibus pœna peccati redimitur, cù spontè assumenda sint, tum etiam per Sacerdotes in Sacramento Pœnitentiæ iniungenda: nam in hoc etiam articulo, non parùm ab Aduersariis dissidemus.

Tum succedet QUARTA, Quibus potissimùm operibus pro reatu pœnæ Domino satisfiat.

Ac demum QUINTA & postrema, Vtrum ista opera sint dicenda propriè satisfactoria, ita ut nos dicamur verè ac propriè Domino satisfacere.